

Передплата

на «РУСЛАНА» вносити:

в Австрії:

на цілий рік	20 кор
на пів року	10 кор
на чверть року	5 кор
на місяць	1.70 кор

За границею:

на цілий рік	16 рублів
	або 36 франків
на пів року	8 рублів
	або 18 франків

Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

«Виреш ми очі і душу ми виреш; а не возьмеш милостя, виря не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дні крім неділь і руских свята в 5½ год. пополудни.

Редація, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. І. п. Дембровського (Хоруничини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавемана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереження. — Рекламації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надіславим» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Всесвітній огляд за 1905. р.

Якою нерівною міркою відмірюють права і змагання народів — на се доказом ріжниця європейської дипломатії супротив еманципаційного національного змагання на півночі, а на полудні. Щасливий, хто може свої права сам собі взяти, як Норвегія і Фінляндія, а то нещасний консерватизм, байдужна догідність зі status quo не признаєть хочай би найбільше оправданих домагань слабосильного народа. Так діє ся і з Кретою, якої населенє вже від черги ліг надармо старає ся о злуку зі своєю грецкою вітчиною. Чотирисотлітня бісурменська неволя виссала з краю всі соки; населенє зубожіло і мусить безнастанно оплакувати жертви турецкої жостокости зпоміж найліпших синів добиваючого ся свободи народа. Та європейська дипломатія, замість допомочи до знесеня сеї кривди, казала вислати міжнародну ескадру на береги Крети, щоби стерегла султанських границь. Кретенці виявили стілько національної самосвідомости і горячого патріотизму, що колиб європейська дипломатія уступила ся зі своєю «миротворною місією», сам султан не важив би ся і пальцем кивнути против докованя силою природної еволюції злуки одноплеменного народа. Тож тим сміливіше вигриває на носі порта сій дипломатії, яка служить турецким цілям. Туреччина бояла ся тільки Росії, а тепер вже і перед нею уступив страх, а надто має за собою тихого спільника в Німеччії, яка за зеліничі концесії в Малій Азії усуває ся з «європейського концерту». Тому то і в Македонії не може прийти до жадного ладу. Султан сьміє ся з грізьб і нот, якими європейська дипломатія хоче завести лад у фінансовій адміністрації Македонії: против Австрії може видвинути зависть Італії, а против евентуального натиску Франції і Англії антагонізм Німеччини. Та і взагалі сама реформа фінансів не становить небезпечности для турецкої системи, яка виключає для своїх народів всякі здобутки європейської культури. А європейська дипломатія не домагає ся для Македонців ані законів, ні рівности перед лицем права, ні свободи праси і зборів, ані шкільництва — бо їй не ходить о ширенє культури і щастє народів, а тільки о власні самолюбні цілі.

Се показало ся наглядно при мароканьскім спорі, який мало що не викликав війни на європейскім континенті. Жадних інших моральних мотивів там не було, як тільки взаїмна зависть держав. Бо що Франція старає ся розширити свій вплив на Марокко, се є історична конєчність. Підбивши ширатський Альжир задля нечєня спокою Середземного моря і своєї власної торгівлі перед наступаючими морських розбійників, Франція упорядкувала сей край і завела в нїм цивілізований лад. Та сусідне, напів дике Марокко, під управою тубольчого султана непокоїло єї границі, а всякі рекримінації були безуспішні в виду неупорядкованих державних

відносин в муриньскій державі. Тому і мусіла Франція розтягнути свій вплив над нею так далеко, доки не натрафить на границі цивілізованої держави. Так діяло ся завсїгда в історії — так і тепер мусить діяти ся, що тільки дві цивілізовані і упорядковані держави можуть бути собі самостійними і згідливими сусїдами. Однак в сїм випадку намірам Франції супротивила ся Німеччина, а цісар Вільгельм воїхавши особисто до Танжеру, запевнив султана, як суверенного, самостійного володаря, про свою приязнь і поміч. Може був би сего і не зробив енергічний німецький монарх, колиб вже перед тим Франція не старалась була відокремшити Німеччину, притягнувши до себе Італію та заключивши відносно-зачіпну умову з Англією. Кинену Вільгельмом рукавицю хотів піднести Делькас, французский міністер заграничних справ і вже ось ось було би прийшло до війни, та другі міністри супротивились сему, Делькас мусів уступати, а єго місце заняв Рувіє, завідуючий доси текою внутрішних справ. Мароканьська справа зійшла на мирну дорогу переговорів і як раз тепер відбуде ся задля неї міжнародна конференція в іспанськім місті Альгезірас при півніжю Гібральтара. Очевидно, що вислідом єї не може бути нічо иншого, як status quo в Марокку на шкоду цивілізації і поступу краю.

Менше грізною притокою став антагонізм між Англією а Німеччиною, який не вийшов поза паперову війну в часописях, а по виповідженю взаїмних рекримінацій, підчеркнув тільки племенну близькість обох народів. Англія пам'ятала ще Німеччині єї бурофільство під час полуднево-африканської війни, а Німці закидали Англіїцям, що они заключили з Францією договір, силою якого на випадок війни мали кинути стотисячну армію на західну границю Німеччини. Англія заперечила що до сеї послїдньої точки, а свій договір з Францією вияснила своїм історичним змаганєм, недопустити до переваги і заборчости одної держави в Європі над другими. Так само Англія виступила була свого часу против Іспанії за Филипа II, против Нідерляндії, коли хотїла тогочасний монополь загарбати в свої руки, против гегемонії Франції під Наполеоном і против Росії на далекім Сході в Азії і на близькім сході в Європі.

В Англії збула ся важна переміна кабінету після десятилітнього панованя консерватистів. На чолі кабінету станув ліберал Кампбел-Банерман, а до складу кабінету увійшов навіть соціаліст Бурис. Від того кабінету надїють ся полєкший і автономічних вольностей для Ірляндії. Зміна кабінету зайшла майже у всіх європейских державах за минулий рік, однак без далекосяглішого впливу на міжнародну політику, ані навіть на долю самих тих держав. Однак зазначити тут треба наслідство французского президента-міністра Рувієра після Комба, який розпочав був борбу з католицькими монастирями і школами у Франції. На жаль також і наслідник пішов тою самою дорогою і довершив оста-

точно розділу Церкви від держави в сей самовільний спосіб, як се досадно а правдиво представила «біла книга», оголошена Ватиканом. Переміни в кабінетах збули ся також і в Австро-Угорщині по обох сторонах Литави. Та коли над Австрією зійшла зоря загального голосованя до найвишого законодатного тіла, то над Угорщиною нагромадили ся тяжкі хмари національної борби. Сї події надто звисні і сьвіжі, а заразом ще не покінчені, щоби тут довше розводити ся над ними.

Руско-український нарід може з вдоволенєм оглянутись на сей переломовий рік. Хочай і над українськими землями лютувала страшна гроза, яка забрала багато жертв в бою за волю, то всеж таки ми дожили, що упали кайдани, наложені на українське слово від трех десятков літ. Заразом і заповідь конституції в Росії, а загального, безпосередного, рівного і тайного голосованя в Австрії подасть спроможність українському народови двигнути ся скоро з теперішньої єго політичної безсильности. Минулий рік полишив нам як найкрасні надії — решта належить до будуччини!...

3 записної книжки.

(Конець).

«Поляки рівнож не дармували. Шляхта по звиснім маніфесті «Слова» зібрала гроші і за посередництвом намісника Голуховского хотїла поставити контрорган «Слову». Зачали шукати людей, очевидно поміж Русинами. Іменем Поляків займав ся Олександр Іскрицкий вербовав, а що ті, котрі підписали меморандум, були найспосібнішим між львівськими Русинами до газети, проте Іскрицкий почав з ними пертракувати. Серед тих переговорів Заревич зрадив ся з пляном Русинів і з пропам'ятним письмом, тож Іскрицкому міся була улєкшена. Розвідавши про те, донїс він посередно намісникови, котрий директорови поліції Гамерови заборонив мішати ся у сю справу. Очевидно Голуховский хотів на тім зробити інтерес, наколи не грошевий, то хоч моральней а то представити ся перед центральним правительством спритним і зичливим урядником. Відтак Гамер закликав мене і просив, щоби меморандиста дальше пертракували з Голуховским, бож він прецївь начальник краю, причім закидав мені, що я говорив, немов то він (Гамер) завзивав мене редагувати руску часопись і обіцяв дати підмогу, коли так не було. На те я відповів єму, що та сама особа, котра оголошує такі сплетні, сказала, що я просив вас о субвенцію на газету, а між тим того не було. Я мав на думці (може й не слушно) Іскрицкого. На те Гамер сказав мені: *Schauen sie, schauen sie, das ist ein Brotneid!* Я під тим розумів Голуховского. Гамер відсплав мене отже до Голуховского. Я відповів єму, що передше мушу порозуміти ся з товаришами.

Мої товариші-меморандисти *unisono* противили ся, щоби входити в які небудь переговори з Голуховским яко Поляком, але таки безпосередно з центральним правительством. Се зако-

муніковав я Гамерови, але він таки намовляв мене доконечно йти. Я все не хотів. Отже за кілька днів знов Гамер, Коса і Полянський розіслали післанців за мною і знов на-силу намовляли мене йти до Голуховського.

„По нараді з товаришами рішився я піти до Голуховського. Послідній прийняв мене вельми привітно: згодився на видаване часописи, тільки торгував св. щоби видавати латинською азбукою, потім — кирилицею, а відтак коли вже громадянкою, то хоч кулішівкою. Але саме перед тим прислав Куліш лист до Дідичкого, де вживав, щоби Русини не ділилися на партії, а держалися купи, що він для добра Русі зрікався писати кулішівкою, — щоби Русини стояли одностайно против Поляків, а буде в Росії, за се ручить, «поддержка». Се письмо Куліша від-автографував Льонгін Лукашевич, що втоді працював в асекурації і між иньшими оден такий відбиток дав мені. Той отже відбиток показав я Голуховському яко аргумент против кулішівки а за етимологією. Голуховський не хотів з початку і оспорював автентичність. Вкінці на замітку, що я знаю письмо Куліша і що сей лист безперечно автентичний, повірив і згодився на етимологію. Відтак зайшла розмова на субвенцію. Голуховський сказав, що нехай ми видаємо, а правительство дасть підмогу, але я жадав, щоби дало наперед, а коли боїть ся дати інтересантам, то нехай депонує у М. Димета. Голуховський пристає, але радив ще піти до митрополита Литвиновича і просити о рекомендацію письма а відтак знов здати йому справу. Я пішов. Митрополит вислухав і прийняв мене спершу дуже холодно, кажучи: „Дайте мені спокій! Не радилісьте ся мене закладаючи „Вечерницю“, „Мету“ і „Ниву“, то дайте мені і тепер спокій!“ і перехрестив мене на дорогу. На те я сказав, що маю поручення від Голуховського. Коли се вчув Литвинович, то зараз змінив фронт і вимовляючи ся, що передше не розумів, відізав ся до мене: „Нехай вас Бог благословить на добре діло, а з душі рад. Як я люблю Русь, свідчить те, що я за ню молю ся що дини і виразно згадую єї в молитвах.“

На тім кінчать ся мої записки що до споминів Остапа Левіцького. Більше годі мені було видобути від него. На мої пригадки він засідно вимавляв ся то браком часу, то хоробою та все відкладав на пізнійше.

Дрібні се спомини і не в однім потребують доповнення чи пояснення. Цікаво було би на пр. знати, на чім скінчила ся роля Остапа Левіцького в переговорах з Голуховським, бо знаємо, що 1867 р. появилася політична газета „Русь“, котру видавав Кость Горбаль, який у повисших пертракціях з Гамером чи Голуховським не брав ніякої участі, принайменше Остап Левіцький про него не згадував. „Русь“ же не мала зовсім ніякої підмоги матеріальної від Поляків, против котрих писала іноді навіть остро, за що — як оповідав мені покійний Кость Горбаль — дуже сердив ся Голуховський — і виходила Кулішівкою. На всякий злучай замітно, що Остапа Левіцького, котрий виключно сам переговорював в справі видавання політичного органу з представниками правительства, не бачимо між співробітниками часописи, яку засновано в тім самім році і котру втоді уважано на-пів урядовою. Навпаки Остап Левіцький в 1867 р., отже в кілька місяців по згаданих переговорах фігурує на жаль на москвофільських органах „Страхопуд“ і „Золотая грамота“ видаваних М. Ливчаком у Відні яко головний помічник. На обидвох сих виданнях зазначено: „Главный сотрудникъ Остапъ О. М. Левіцький“.

Відмовою Остапа Левіцького я не зражував ся і не раз та й не два заохочував его до літературної праці, особливо почавши від 1891 р., коли то я став редактором „Зорі“. Він вправді засідно обіцював і навіть зановів розвідку: „Естетика літератури“, про що я подав вістку в проспекті на 1894 рік, але з того нічого не вийшло...

В рр. 1885—1896 займав ся Остап Левіцький завлочки писанем принагідних поезій і то компонуючи їх звичайно в остатній хвилі. Пригадую собі добре оден такий случай. Раз по ве-

черницях в честь Шевченка в Станіславові був комерс, на котрий ми задалегідь розділили ролі що до тоаств. Остап Левіцький яко голова „Рускої Бесіди“ мав розпочати комерс промовою з широкого національного становища. Та замість того він прийшов неприготований і коли вже всі сідли за столами, почав писати принагідну поезію на честь Тараса, котру відтак виголосив. З тих принагідних поезій задержало ся у мене кілька, деякі в его автографах, котрі пізнійше подам не задля чого иньшого, а для характеристки тих творів покійника, з яких, о кілько мені відомо, в наших видавництвах, з виїмкою двох привітних пісень в честь митрополита Йосифа Сембратовича і єпископа Пелеша і то відбитих окремо, нічого більше не друкowano.

В січня 1906 р.

Василь Лужич.

Розділ мандатів.

З численних поголосок, які пускають в світ поодинокі сторонництва для роблення оцінки в свою користь вивідування шансів противника, належить занотувати донесення N. fr. Presse на підставі зібраних вислідів пересправ правительства в партіями та достовірних вісток про пригтовляючі праці міністерства внутрішних справ.

Будуча посольська палата буде складати ся з 440—442 членів. Помножене мандатів припаде головню на Чехи, Галичину і Низшу Австрію. Число чеських послів зі 100 має зроста на 118 або 120 членів. Правительство опирає ся претенсіям Німців, хоче наділити Чехів 70 мандатами, а Німцям призначити 48. Число галицьких мандатів має з 78 підвищити ся на 87 або 88. Низша Австрія замість теперішних 46 мандатів має одержати 52, хотяй низшо-австрійські партії жадають аж 58. Краї альпійські остануть майже без зміни під зглядом числа мандатів. Тільки Тироль має стратити оден мандат, а Сирія оден. В Країні два мандати більшої власности припали би Словінцям. В Моравії Німці з 21 мандатів мають спасти на 17, а Чехи з 22 підскачати на 25. Італійці мають стратити три мандати (з 18 на 15), а Румуни оден.

Оже під національним зглядом представляла би ся нова палата ось як після випрацьованого розділу мандатів: Німці 201 до 203, Чехи 98, полудневі Славяни 31, з Галичини 87 послів з яких 25—30 припало би на Русинів, 3 Румуни, 15 Італійців і 3 буковинські Русини. Тож славянські сторонництва не мали би ще і більшости в сій палаті, розпоряджаючи 219 мандатами на 440 послів. Після новіших донесень з Праги, Німці мають одержати в Чехах 50 мандатів.

Хотяй поодинокі партії роблять великі старання так у Відні як і у себе дома через агітацію і ухвалювання резолюцій, щоби перехилили чару успіху на свою сторону, то повисше відношене — після заповнення згаданого днявника — улягне хіба тільки дуже незначним змінам.

НОВИНКИ.

— **Календар.** Ві второк: руско-кат.: Малахія прор.; римо-кат.: Маркила папи. — В середу: руско-кат.: Собор 70 апост.; римо-кат.: Антонія пуст.

— **В справі будови театру** пишуть нам з міста: Цілковито годжу ся з выводами п. Лопатинського в статі «Як будувати нам театр»? Заким театральний комітет схоче сам вступити на дорогу плебісциту в сій справі, повинні льокальні комітети висказати свою гадку публично, а поодинокі особи, складаючи на квітар, зазначити се в нім. В домі «Просвіти» могли б найти приміщене «Ремісничя бурса» і «Читальня городецького передмістя», Тов. педагогічне зі своїми школами і бурсами, тимбільше, що в близенькім сусідстві стане будинок рускої гімназії, «Музична консерваторія» і багато иньших товариств. На таку реальну і практичну ціль то і певно складки повлинуло б обильнійше, бо багато людей, хоть не так ясно і свідомо, але так само думало о будові самого театру, як се виказала

згадана стаття. Може ся моя замітка причинити ся дещо до вияснення сеї важної для нас справи, закам положать угольний камінь під будову.

— **Народні віча** в справі виборчої реформи відбудуть ся: дня 16. с. м. в Яворові о 11. год.; дня 19. с. м. в Глудні, березівського повіта, в Термерівцях, станіславівського повіта і в Ляшках королівських, перемишлянського повіта.

— **Князь Володислав Сангушко про руску справу.** Недавно появили ся Portrety i sylwetki Людвика Дембицького, між котрими находить ся також силуетка кн. Володислава Сангушка з Гумник, батька бувшого кравого маршалка і іамісника кн. Евстахія В сій силуетці між иньшим замітний для нас лист князя Володислава Сангушка про справу руску, написаний з нагоди памятної промови гр. Лешка Борковського в кр. соймі 1869 виголошеної, в котрій гр. Борковський заперечував встановлене Русі: niema, Rusi jest tylko Polska i Moskwa! Отже кн. Сангушко пише під вражінем сеї промови ось що (подаємо за-для великої ваги без перекладу): „...to dopiero tryumf dla Moskali i dla tej niepoprawnej szlachty, która od sejmku 1648 r. nie zapomniła i niczego się nie nauczyła i darownie Chmielnicki rzeki krwi wylał, daremnie Gonta wykonał rzecz humanitarną daremnie Polska była podzielona i niezliczone a bezprzykładne nieszczęścia nas powaliły i gnębia, wybić sobie z głowy nie może twierdzenia, że Rusinów niema, że ich zgnębić i nad ich sprawą do porządku dziennego przejść nie możemy i nie potrafimy. To nam nie przeszkodzi upominać się drażliwym a często niepolitycznym sposobem o równouprawnienie i rezolucją w Reichsracie — a mniemamy, że Reichsrath nam wszystko udzieli ze strachu, widząc nas tak silnymi, że razem możemy wyzywać Moskali, Pruaków, Austriaków, Słowian i Rusinów, których jest przeszło 14 milionów. Kto ma wyobrażenie o obecnym położeniu Rusinów tutejszych i poza Zbruczem, ten nie może lekceważić sprawy Ruskiej i odgrażać się słowy, gdy niema siły, aby ich stłumić. Czego nie zrobiła rzecz pospolita przez pięć wieków — tego podolska szlachta i p. Leszek Borkowski nie zrobi w sejmie galicyjskim... a mi dodamo — tego nie zrolębiać всеполяки з Василевським і Гломбінським на чолі, хоч у своїм засліпленю ідуть тою самою дорогою з подільською шляхтою, якою ішов гр. Лшок Борковський!“

— **В Надвірній** відбуло ся вчерашньої неділі аматорске представлене заходом тамошної Читальні «Просвіти». Аматори відиграли 3 актовоу комедію зі співами Льва Липатинського п. з. «Парація».

— **Заграничні газети** можуть від тепер свободно приходити до Росії без цензури. Таке заріжене видало російське правительство. Вся загранична праса, а передовсім галицька прийме сю вістку з вдоволенем. Немає року, як нашу часопись, адресовану до одного з інженерів над Байкальським озером на Сибірі, завертала російська цензура, з обави, аби Росія не розпала ся. Про висилку «Руслана» до передилатників в європейській Росії майже через весь час манджурскої війни не можна було думати, бо всі числа звертала цензура. Нині кордон переломаний і на нічо вже не здадуть ся ніякі інтриги і доноси галацької кацапії на нашу прасу.

— **Пробуджене України.** Київський дописуватель краківського Swiat-a Słowiańsk-ого пише між иньшим осьцо про Україну: „Якби ви хотіли знати що про народний стан Українців, то я не міг би вам його предст. вити. Діють ся надзвичайні річи. Нарід, до недавна без мови, без культури, по просту після думки богато „знатоків“ не нарід, тільки фікція, відзискав нараз мову, збираєть ся, радить, видає газети, жадає автономії, заравом перетвореня Росії в федеративну державу і то жадає публично, отверто, без заклопотаня. Я був недавно (14-го) в Києві. Вийшов власне третій номер „Хлібороба“. Хлопці, подібно як у вас в Кракові з порожніми жолудками і в подертих чоботах бігають по першорядних вулицях міста і викрикують завзято: „Купуйте мушайську газету!“ Того самого вечера плачено за одно число по 25 коп. За таку ціну я купив сам на вулиці. — Щож буде тоді, коли покаже ся від нового року дневник „Громадске слово“ в 100.000 примірниках по 1 копійці, а редагований зовсім по європейски? Що буде, коли кожде місто буде видавати свій український дневник яко вираз культурного розвою даної території, коли повстануть численні українські товариства, спілки, школи і т. д.? Стоїмо перед великим історичним поментом!“

— **Письменні іспити** клязурові для кандидатів учительського звания в гімназіях і реальних школах, та кандидаток тогож звания в жіночих ліцеях відбудуть ся у Львові в днх 1. і 3. лютого с. р., а оісля наступлять устні іспити. Кандидати і кандидатки, котрі наміряють приступити до іспитів в тім речизні, мають повідомити про те дирекцію іспитової комісії найпізнійше до 25. с. м.

— **Виді „Рускої Бесіди“** у Львові відкликую назначені на 4. лютого с. р. вечерниці з танцями в салі „Народного Дому“ з причин від виділу независимих, а відступає сей день на уря-

дженя вечерняць рускому «Соколови» у Львові.
— За виділ: *Т. Ревакович.*

— **Запросини до передплати.** Розпочинаючи 10. нашого видавництва, не маємо потреби впасти з програмою, або запевнювати про непохитну дальшу службу рідній справі, бо можемо вже покликати ся на дотеперішню дивенкарську працю так на полі політики, як і літератури, яка здобула собі чималі успіхи. Тому запрошуючи до передплати наших шановних читателів і прихильників, кладемо їм на серце прихильне і сьміле ширене нашої часописи, яка при їх підпертю могла би з кінцем першого хрестика свого істнованя розширити свій обсяг без підвижки передплати. Ми постарали ся о збільшене числа наших дописувателів на провінції та запевнили собі співучасть визначних сучасних писателів у наших фейлетонах. Крім більшої скількості поменших оповідань та новель оригінального письменства і ліпших перекладів, будемо друкувати дві більші повісті Ів. Франчука, оповідання Ів. Коссака, гудульську драму Льва Лопатинського п. з. «Четверта заповідь» а також твори пера Осипа Маковей, Богдана Лепкого Василя Щурата, Сильвестра Яричевського, Остапа Луцкого, Уляни Кравченко, Яросла Гордицького, Богдана Барвіньського, Павла Штокалка, Теод. Біленького. Франца Михайлова, Ілька Гаврилюка і др.

Всіх наших довжників просимо о ласкаве вирівняне залежностей. Услівя передплати ті самі, що в минулім році.

Редакція „Руслана“.

Всячина.

— **Стан. гр. Шептицкий** капітан ген. штабу, мав оновді в військовім касні у Відні відчит про свої поміченя з манджурскої війни. Гр. Шептицкий брав участь майже у всіх битвах і в многих вивідуючих відділах, в часті з відділом генерала Реннекамифа, то при 2. бригаді 35. дивізії війська, то знова при 17. корпусі європейскім і 3. сибірскім. Через 17 місяців він оставав в безнастанній стичности з російськими офіцерами і жовнірами, длятого міг вірно представити всі добрі і лихі сторони російської армії. Про армію загалом висловив ся гр. Шептицкий з повним признанем, а неповоджене Росія в тій війні приписує частим промахам полководців і вумістній їх тактиці воєнній. Засадою поставлено собі борбу на багнети, але по кожній битві бачено, що та тактика не дописує, та мимо того держано ся дальше і вмовлювано у жовнірів, що они побідять лише багнетами. Безнастанні неповодження ослабили у війську віру в побіду. Ті неповодження треба приписати хибному поступованю ген. Куропаткина, котрий не потрафив удержати звязи між поодинокими корпусами армії. Гр. Шептицкий перейшов опісля до оцінки російської кінноти, піхоти і артилерії. Кінні патрулі безнастанно натрафляли на кордоні піших японських патрулів, перед якими утікали і нічого не могли бачити. Патрулі, вислані підчас битви, або зовсім не доходили до противника, або як дістали ся, то нічого не бачили. Офіцерські патрулі також не приносили жадних вистій. Генерал Міщенко не умів вихиснувати скорости своїх нековесансів, тому знаменита російська кавалерія через своїх полководців не сповнила своєї задачі. Російська піхота йшла у бій в повним довірем у побіду, але жовнір непросвічений не умів ділати самостійно і тому Япанці побивали Росіяв. Коли жовнір не бачив коло себе певного товариша, на котрого міг би спустити ся, то утікав. Офіцери з малими ваїмками не мають понад ровень середнього військового образования ніякого ширшого світогляду. Житє їх просте, без всяких вимогів. Відносини офіцера до рядового патриврхальні і за мало військові. Російська артилерія була дуже добра, але не було добрих командантів, відповідної амуніції і доброго вишколеня артилеристів. Відчит закінчив гр. Шептицкий ось як: Чому російську армію побито? По перше тому, що не було визначного полководця, в котрім лучили би ся всі необхідні прикмети жовніра і вождя: відвага, енергія, рішучість і розвага. По друге тому, що виобразоване війська було недостаточне, і лучало ся нераз в битві, що поодинокі відділи находили ся в такім положеню, яке було для них новосію. По третє вкінці, занедбано виробити у війську патриотичну пожертвованість так, що в борбі запал не підносив су до вижини, яка є конечною, если військо має досягнути найвишше напружене діяльності. То «гура!» російських жовнірів на манджурскім бовниці не авеніло так сильно і так ідеально як на маневрах. Оно звучало низше чим японське «банзай» і губило ся при японськім крику. — На відчиті гр. Шептицкого

були архікінаї, генерали, всі висші офіцери і нагородили прелєгента живими ошлесками.

— **Зїзд польских людовців** відбув ся вчера в Кракові. Відпоручники того сторонництва заступали 52 повіти. Селян було на зїзді 1680, а крім того всі визначні діячі людового польского сторонництва з Галичини і за кордону. Між иншим ухвалено одноголосно резолюцію за загальним, базпосередним, рівням і тайним правом голосованя і в тім дусі зредаговано відозву, яку розкіне ся по краю.

Гумористичний кутик.

Мале бажанє.

Розбишаку, засудженого в зямі на смерть, питає судия день перед страченем, чого бажає собі.

— Ог так, прошу о пригорщу сьвіжих черешень, — каже засуджений.

— Не мож, тепер зима, — відповідає судия.

— Власне в тім моя просьба, щобим дожив ще того часу, коли будуть сьвіжі черешні.

Панна з міста:

— Мамо, поїдемо на село? Я хочу послухати пісень соловія...

Мама: Пуста твоя бесїда; соловії з тобою не оженить ся.

— Опустили печатню **Нові Проповіди Празничні д-ра І. Бартошевского**, по ціні 2 К 50 с. Так ті Проповіди як і давнійші сего автора: **Проповіди Недільні (4 К), Проповіди Похоронні (4 К), Проповіди Майські**, з котрих часть о Состраданію Пр Богородиці надає ся до Проповідей Страстних (3 К), **Проповіди Страстні (1 К 40)**, — можна набути в книгарнях ім. Шевченка (Львів ул. Театральна ч 1) і в Ставропигійській (Львів, ул. Руска ч 3.). У автора (Львів ул. Домса 5) можна всі ті книжки набути під догідними услівями.

Матеріяли до національно-політичного і культурного життя Русинів.

Слівце від Редакції.

(X) На сім місці наміряємо оповіщувати переписку визначнійших діячів народних, письменників, політиків і т. п., спомини з минувшини і взагалі всякі причинки до виясненя нашого народного життя. Хоч подавана тут нами переписка буде нераз доторкувати ся ще живих людей, однак думаємо, що як раз оповіщенем в сучасній хвилі буде дана їм сиромога сиростувати або пояснити можливі неоправдані закиди і докори. Надїємо ся також, що тим способом може з паперів, вкритих нераз порохом забутя, видобути неодну цінну і важну споминку, яка инакше затратилаб ся по віки. А таке оповіщуванє матеріялів тим більше потрібне, наколи опісля мав колісь зложити ся основна і предметова історія нашого народно-політичного і культурного життя. Починяємо нашу роботу листом Маркіяна Шашкевича до Тадея Василевського з замітками п. Ол. Барвіньського.

Лист Маркіяна Шашкевича до Тадея Василевського.

Вступні замітки.

В LVIII т. (1904 р.) Записок Наук. Тов. ім. Шевченка п. Тершаковець в розвідці: «Причинки до житєпису Маркіяна Шашкевича та де-що із його письменської спадщини» зазначає, що «до сього часу ми не маємо аві одного листу Маркіяна до Тадея Василевського, звісного дідича Княжого, та щирого друга поета».

Отже мило мені поділити ся вістню, що лист Маркіяна Шашкевича до Тадея Василевського повело ся мені видобути з забутя, а се завдячую передовсім п. Василевському (синови пок. Тадея, нині репрезентантови краківск. Товариства обезпечєнь в Бродах), котрий на мої допити про письменську спадщину єго батька, заявив, що она находить ся в Оссолянеум, а відтак особливий ввічливости мого унів. товарища і кустоса Закладу Оссоляньских Ви. д-рови Гіршбергові, котрий дав мені до розпорядимости всю збірку бл. п. Тадея Василевського, за що тут обидвом складаю прилюдно сердешну подяку.

Я пильно переглянув цілу збіку письмен-

ської спадщини пок. Т. Василевського і найшов там лише оден лист Марк. Шашкевича, котрий подаю повизше. До речі однак буде подати хоч де-що про самого Т. Василевського, котрий був не лише другом, але й добродїєм М. Шашкевича і єго семі і високим образованем своїм мав пеперечно великий вплив на Маркіяна і розвиток єго таланту.

Тадей Василевский ур. 1795 в Артасові, в Жовк. пов., † 1 марта 1850. Науки побірав на університеті в Берліні, де слухав викладів Геґля, Савінього і Ганса (розумова школа), 1819 вступив на практику до прокураторії скарбу у Львові, був 1824—48 членом постулятового соїму і депутатом до Виділу станового, виробив начерк агроном. товариства (потвердженого 1829, але зібрано ся аж 1845) і статута Товариства кред. земского. Занимав ся питанням usamowolnienia włościan 1830 (в єго спадчині) і також між иншими написав badanie źródeł włościanstwa w Polsce. Сего досить, щоби зрозуміти, які важні питання так рано вже ворухили голову високо освіченого сего чоловіка. Був він також радником губерніяльним, одначе добровільно уступив з сего становища задля неприхильних відносин тодішньої німецької бюрократії.

Лист Маркіяна Шашкевича до Т. Василевського писаний на сірїм тоді звичайно уживанім папері, малої 8° а датований з Княжого 24. мая 1835, вельми старанним, виразистим і гарним почерком.

Історія сего листу ось яка: Гр. Тарновский, властитель Дикова, над Вислою, просив Василевського о присланє студентів, які зналиб язык і письмо церковно-словянське, в цілі описаня рукописий старословянських. (Шашкевич предложив опісля Я. Головацкого і Ів. Вагилевича, гл. Я. Головацкий, Къ історіи галицко-русской письменности, Киевск. старина 1833, т. VI августъ, стор 652). В листі Шашкевича є однак згідки, що в Дикові находив ся збір збережений після унадку Пулава. В Пулавах находила ся бібліотека, рукописи і твори штуки зібрані кн. Чарторийскими. В часі листопадового повстаня 1831 р. перенесено, але запевняє Соколовский (Muzeum X. X. Czartoryskich w Krakowie. Kwartalnik hist. 1892 стор. 230—231), твори штуки і рукописи до Парижа, а бібліотеку до Синяви в Галичині а 1876—80 р. сироваджено все назад до Кракова. Імовірно часть зборів Пулавских була якийсь час в Дикові, де їх порядкувати мав Шашкевич а зробив се Головацкий і Вагилевич.

Лист до Шашкевича находить ся в рукописнім відділі Закладу Оссоляньских під № 4364 на стор. 173 і звучить:

Jaśnie Wielmożny JMCIPan de Wasilewski c. k. Radca Gubernialny najłaskawiej odebrać raczy we Lwowie.

Jaśnie wielmożny Panie najłaskawszy nasz dobrodzieju!

Radośna dla mnie jest wiadomość o znajdującym się w Dzikowie zbiorze, ochronionym po upadku Puław. Jestem z wdzięcznych najwdzięczniejszy, że Jaśnie WW. Pan raczyłeś obrać moją lihotę do tak ważnej przysługi, nie mogę jednak z powodu powodu pogorszenia się mego zdrowia od czasu tygodniowej niepogody zaraz udać się w tym względzie do Dzikowa: niezmierny ból głowy czuję i osłabienie moćne, tak dalece, że widzę się na teraz do wszelkiej pracy umysłowej niezdolnym; najdalej za dwa tygodni służę będę osobiście JWmu Panu.

Zostaję z powinnym uszanowaniem i szczerą wdzięcznością Jaśnie WWPan Konsyliarza posłusznym sługą Maryan Szaszkiewicz.

Ka. 24-go Maja/835.

Приваждно зверну увагу, що забиток Т. Василевського цікавий, що під № 4370 рахунок з 21/3 1845 ч. 6433:

Mulatus Szaszkiewicz 8—²⁴/₁₀₀, dann 5—¹⁰/₁₀₀, 1843 auf Rechnung im allg. Krankhause ärztlich behandelt.

а під № 4363 в листі Василевського писанім 14/I. 1837 з Юськович до єго жінки Феліції у Львові про похорон Уруського властителя Юськович, що припали Василевському:

«Szaszkewicz Mareyan miał Exortę na cmentarzu».

в листі Т. Басилевського з 23/12 1849 до о. Авдиковича завідателя Підгорець замічено:

«Наука ruskiego języka idzie tak sporo, że mój Dziurno po dwóch lekeyach już czyta».

У Львові в маю 1905.

Ол. Барвінський.

Телеграми

з дня 15 січня 1906.

Петербург. В Батумі рух на залізницю здержано. В Красноярську здобули революціоністи державні і приватні друкарні. Дня 22. ст. ст. грудня відбула ся там велика демонстрація революційна. Узброєні в штилети ученики поступали поперед походу а за ними ішов баталіон повстанців узброєних в карабіни. Дня 28. грудня утворила ся горожанська гвардія, котра вляла до бюро поліційного, розбріла поліціантів і забрала оружє. Дня 7. січня прибуло войско і зробило спокій.

Іркутск. Ціле місто находить ся в руках революціоністів, котрі рабують і убивають людей.

Царгород. Генеральний інспектор Гільмі баша дістав лист з повідомленем про висилку бомб до Солуня. Переведене слідство викрילו склад бомб у одного Болгарина в Царгороді.

ЗНАМЕНИТИЙ МІД ДЕСЕРОВИЙ

кураційний по 6 К, „аритас“ медоборів по 6 К 60 сот. за 5 клгр. франко. Мід в плястрах 1 клгр. 2 К. Від руского замовлення даю 20 сот. на будову театру.

Кореневич, емер. учитель, Іванчани 177(1-?) пошта в місци.

Контора виміни

ц. к. упр. гал. акц.

Банку Гіпотечного

з купує і продає

всякі

папери цінні

і МОНЕТИ

по найдешевшім курсі денним не числячи ніякої провізії.

Лев Лопатинський.

Хмари-чари

ЖАРТИ й НЕЖАРТИ
ЗЛОЖЕНІ й ПЕРЕЛОЖЕНІ АВТОРОМ

для розривки і розваги читачів. Са збірка становить другий том поезій і шуток, про які можна те саме сказати, що про „Перли“.

Пабути можна в Староанглійській книгарні.

Трожадська Думка,

щоденна політична, економічна і літературна газета по-
чне виходити в Київі з 1. січня року 1906.

„Громадська Думка“ даватиме щоденний огляд життя політичного, громадського, економічного і літературного на Україні, в Росії й по чужих землях; звістки про всякі світові події цікаві нашим людям; поезії та оповідання, наукові фельетони і т. п.

В „Громадській Думці“ доси згодились писати: Антонович В., проф. Бондаренко Ів., Балабуха С., Боржковський В., Василенко М., Верзилов А., Вінниченко В., Волох С., Вороний М., Ганейзер Е., Гватюк В., Григоренко Гр., Грінченко М. (Загірня), проф. М. Грушевський, Грушевський Ол., Дмитрів М., Дніпрова Чайка, Доманицкий В., Дорошенко В., Дорошенко Д., Єфремов С., Жебуньов Л., Жатецький П., Квасницький Є., Коваленко Гр., Козловський В., Комаров М., Комаров Г., Ковощенко Корчак-Чепурковський А. пр. дор., Коцюбинський М., Кошовий В., проф. А. Кримський, Левіцький М., Леонтович В., Липа Ів., Липковський С., Лисенко М., Лісовський Ол., Лозинський М., Лотоцький Ол., Маковей О., Маркович Д., Матушевський Ф., Мирний П., Миронець В., Науменко В., Падалка Л., проф. В. Перетц Русова С., Русов О., Самійленко В. (Сивевський), Славінський М., Сластьон О., Смуток П., Степаненко В., Тимченко Є., Туган-Барановський М., Франко Ів., Чернявський М., Чикаленко Є., Шраг І., Ярошевський Б. та інші.

Ціна газети „Громадська Думка“ на рік 4 карб., на пів року 2 карб. на 3 місяці 1 карб., на 1 місяць 50 коп. з пересилкою. За кордон на рік 9 карб., на пів року 4 карб. 50 коп.

„Громадська Думка“ виходитиме щодня, окрім понеділків та свят. Перші числа „Громадської Думки“ вийшли у грудні. Передплатники „Громадської Думки“ на р. 1906. відбирати муть усі числа, що вийшли до 1. січня, нічого не доплачуючи. Адреса редакції „Громадської Думки“ — в Київі, Михайловська ул., ч. 10.

Редактор-видавець В. Леонтович.

НОВА ГРОМАДА,

літературно-науковий місячник, пічне виходити з 1. січня 1906.

„Нова Громада“ міститиме твори красного письменства (поезії, оповідання, повісти, драматичні твори), наукові й публіцистичні статі, огляди політичного і громадського життя на Україні й поза її межами і т. п. „Нова Громада“ має тих самих співробітників, що і „Громадська Думка“; виходити буде ще місяця книжками по 10 аркушів друку. Ціна з пересилкою на рік 6 карб.; за кордон 8 карб. 50 коп.; окремо книжка коштує 75 коп.

Адреса редакції „Нової Громади“ в Київі, Михайловська ул. ч. 10.

Редактор-видавець: В. Леонтович.

Передплачувати „Громадську Думку“ і „Нову Громаду“ можна також і в книгарні „Кіевської Старини“, в Київі, Безаківська ул. ч. 14.

Свій до свого!

Др. Величко Григорий

ЗАВЕДЕННЯ НАСІННО-ОГОРОДНИЧЕ.

Ерфуртські насіння ярин, господарські, цвіт-
тів і т. д.
Росада ярин, цвітів, трускавок ітп.

Цибульки цвітів, рожі, корчі овочеві, де-
рева і т. д.

Львів, ул. Кампіяна 9.

Просить ся о скорі замовлення, щоби можна скорше приготувати висилку.

ДО КАНАДИ

як і до всіх других заморських земель переправляє НАЙДЕШЕВШЕ
повсюди знакома фірма:

V. KARLSBERG
HAMBURG, Ferdinandstrasse 15.

Поки хто шифкарту купить, нехай порівнає мої ціни з цінами агентів корабельних.